

Colòmbia, arriba l'hora d'Uribe

El candidat independent liberal Álvaro Uribe pren el poder a Colòmbia, en substitució del conservador Andrés Pastrana.

El seu esperat triomf en primera ronda als comicis presidencials ha estat rebut amb força expectació dins i fora del país.

Uribe ha basat el seu èxit en un discurs dur contra els grups armats, en especial les FARC, que provoquen situacions extremes.

Un exemple: cada dia són segrestades a Colòmbia vuit persones.

Alvaro Uribe Vélez assumeix la presidència d'una Colòmbia crispada per l'increment del segrest, les amenaces de la guerrilla de les Forces Armades Revolucionàries de Colòmbia (FARC) contra els alcaldes, l'expansió del paramilitars i la crisi econòmica. Fa dos mesos, Uribe va ser elegit en la primera volta gràcies al fet que el seu missatge autoritari va quallar entre uns colombians, de totes les classes socials, cansats dels excessos de la guerra i frustrats per la ruptura de les negociacions amb les FARC, que va ser l'aposta del president conservador Andrés Pastrana.

Si bé Pastrana va arribar a la presidència, quatre anys abans, amb un projecte basat en el diàleg sense concessions amb les FARC, la guerrilla més antiga del món, Uribe hi accedeix duent sota el braç un pla de xoc contra els grups armats. Un pla que, amb el suport de l'ambaixadora dels Estats Units a Bogotà, Anne Patterson, preveu l'increment de la despesa militar i la creació d'un cos d'un milió d'informants, una espècie d'espies.

"Vaig votar Uribe perquè acabarà amb la violència", assegura John Jaramillo, un guarda de seguretat d'un centre comercial de Bogotà. Fora del centre comercial Andino, situat en l'anomenada zona rosa, un venedor ambulat també es declara admirador d'Uribe, "perquè no podem estar pitjor que amb Pastrana".

Malgrat que no és un gran orador, en un país de llenguatge cuidat, Uribe va saber connectar amb una classe mitjana, que ha patit com ningú l'impacte de la crisi econòmica i que ha vist, per primera vegada, la cara a la guerra. "Uribe va ser votat per la classe mitjana però també pels suburbis més pobres,

com Ciudad Bolívar", admet el polític Alejo Vargas.

De la guerra, el que més ha atemorit els colombians és el segrest, convertit en un important fons de finançament de les FARC i els paramilitars. Els grups de delinqüents també es dediquen al segrest, però moltes vegades només fan d'intermediaris, en vendre els capturats a la guerrilla. És un negoci rendible, que confirma que en aquest conflicte el que els analistes anomenen "actors armats" han perdut els límits.

Un exemple recent de la immoralitat de la guerra, el tenim en el segrest per les FARC de Francys Lorena, una nena de tres anys, filla de l'alcalde de Colón, una petita localitat del departament de Putumayo. Francys va ser segrestada dos dies després que el seu pare renunciés a l'alcaldia, en no poder aguantar les pressions de les FARC, que han demanat la dimissió de tots els alcaldes. "És un acte demencial", declara Gilberto Toro, director de la Federació de Municipis. Davant les amenaces, desenes d'alcaldes han dimitit, uns altres treballen des de les capitals dels departaments i la majoria continuen al peu del canó, protegits per l'exèrcit o armats amb les pistoles que els va entregar Pastrana.

"Un respon per un mateix, però quan es fiquen amb la família, ja es una altra cosa", assegura un alcalde. Una referència explícita a les amenaces contra els familiars dels alcaldes que no semblen disposats a seguir les ordres de les FARC. De vegades, no serveix ni la dimissió, com va passar a l'alcalde de San Vicente del Caguán, Noé Ortega, al qual van matar la dona quan ja havia renunciat al càrrec. A la vetlla de Gloria no hi va anar ningú, per por a les represàlies. San Vicente del Caguán era

la capital de la zona desmilitaritzada de 42.000 km², que controlava les FARC fins a la ruptura del procés de pau, fa sis mesos.

El segrest colpeja tant els polítics com els militars i les famílies urbanes que fins fa un parell d'anys creien que eren al marge de la guerra, que es lliurava a les zones rurals. Cada dia, segon dades oficials, són segrestades vuit persones. Hi ha soldats i oficials que estan en poder de les FARC des de fa cinc anys, per angoixa dels familiars, que reclamen un intercanvi. És el que proposen algunes veus, com la del l'expresident Alfonso López Michelsen, que defensa l'intercanvi per raons humanitàries.

Les FARC han anat acumulant desenes de peces de gran valor amb la finalitat de forçar un intercanvi que els permetria alliberar els seus caps presos. Entre els polítics que són en les seves mans destaquen una candidata presidencial, l'ecologista Indrid Betancurt, el governador del departament d'Antioquia, Guillermo Gaviria, uns quants exministres i diversos diputats. Amb finalitats d'extorsió, per obtenir diners, la guerrilla té en el seu poder centenars de persones, de totes les edats i condicions. El més vell és Jorge Ortiz Romero, un camperol de vuitanta-cinc anys, segrestat al març quan anava a munyir les vaques. També tenen estrangers, com el japonès Chikao Muramatsu, capturat a Bogotà el febrer del 2001 per uns delinqüents, que el van vendre a les FARC.

Els paramilitars es disputen amb les FARC els negocis del narcotràfic i el segrest. La corrupció entre els paramilitars és tan escandalosa que el cap de les Autodefenses Unides de Colòmbia (AUC), Carlos Castaño, va denunciar els comandants d'alguns blocs del moviment. Segons opina Max Alberto Morales, un dirigent liberal que el coneix de prop, Castaño es vol distanciar dels grups que extorsionen i cometen matances de camperols perquè tem que algun dia hagi de passar comptes al Tribunal Penal Internacional. "Veig un Castaño més polític", diu Morales.

Malgrat que en un llibre reconeix haver ordenat la mort de desenes de polítics, entre els quals Carlos Pizarro, Castaño és un ídol, no tan sols entre els

El president electe colombià, Alvaro Uribe, a la dreta, en un moment de la visita que va efectuar al Regne Unit el passat mes de juliol, acompanyat pel laborista John Prescott.

Cada vegada més pobres

La pobresa, que en part explica la violència crònica que viu Colòmbia, va en augment. Segons les dades oficials, el 59,8% de la població es pot qualificar de pobre, una xifra que en el camp arriba al 82,6%. Dels 40 milions de colombians, onze viuen amb menys d'un dòlar al dia. D'aquests, dos milions són desplaçats, persones que han hagut de deixar les terres i l'habitatge per les amenaces dels paramilitars o les FARC. Les dones i els nens representen el 47% dels desplaçats.

Les dades encara xoquen més en dir-nos que l'1,08% de la població és propietària del 53% de la terra. Malgrat la inseguretat i els segrestos, els rics continuen sent molt rics: el 20% de les llars concentra el 52% dels ingressos del país. En canvi, la classe mitjana ha perdut poder adquisitiu. En una enquesta feta per una fundació, el 16% de les llars de Bogotà, Medellín, Cali i Barranquilla havien hagut de vendre part dels seus actius (casa, cotxe, finques) per poder sobreviure. *A. C.*

ramaders que van propiciar la creació de les autodefenses, sinó també entre sectors urbans. "Un 20% dels meus estudiants admira Castaño", assegura un professor de la Universitat Nacional, una de les millors del país.

Les AUC no combaten els representants de l'estat, sinó les FARC i l'altra guerrilla, l'Exèrcit d'Alliberament Nacional (ELN). La principal víctima de la disputa del territori és la població civil, que és sotmesa a les pressions dels dos bàndols.

Extenuades per la guerra, desenes de milers de dones de les zones en conflicte van desfil·lar la setmana passada per la carrera 7a de Bogotà per demanar una solució negociada a la guerra. "No parirem més fills per a la guerra", cridaven un grup de dones arribades de Putumayo i Casanare, dos dels departaments més maltractats per un conflicte que Uribe pretén resoldre mitjançant les armes i la mobilització civil.

Antoni Castel (Bogotà)